

Proti vlastnímu výroku žal. úřadu, že na daný případ nelze použití předpisu § 22 mor. stav. řádu o postupování pozemků pro účely veřejných prostranství zdarma bez náhrady, poněvadž nejde o pozemek rozdělený na místa stavební, nemá stížnost vůbec řádně konkretisovaných námitek, jimiž by se nss mohl zabývat.

Č. 11.714.

Popisné věci: Jak jest zjišťovati národnost při sčítání lidu?

(Nález ze dne 2. února 1935 č. 6060/34.)

V ě c: Antonín W. v B. proti zemskému úřadu v Brně o zjištění národnosti při sčítání lidu.

V ý r o k: Stížnost se zamítá pro bezdůvodnost.

D ů v o d y: Zem. úřad v Brně výměrem z 18. dubna 1932 nevyhověl odvolání st-le z výměru městské rady v Brně z 31. ledna 1931, jímž bylo rozhodnuto, že při sčítání lidu z r. 1930 má býti u st-le a jeho dětí Karla a Leopolda zapsána národnost československá. Výrok ten odůvodněn takto: Zem. úřad na základě st-lova protokolárního výsledku ze 3. října 1931 vzal za prokázáno, že mateřským jazykem st-lovým je jazyk český. St-lův otec pocházel z N. na Moravě, uměl dobře česky, se st-lem mluvil česky a také matka, byť i prý málo česky uměla, mluvila na st-le česky. Byl tedy otec st-lův národnosti české, neboť jinak by se jistě v rodině česky nemluvílo, kdyby byli Němci otec st-lův i jeho matka. Udal-li st-l při sčítání lidu národnost německou, jest zjistiti, zda jsou splněny podmínky, stanovené v § 21 vl. nař. č. 86/1930 Sb., za nichž lze zapsati jinou národnost, než pro kterou svědčí mateřský jazyk, t. j. zda st-l ovládá úplně jazyk německý a zda nemluví ani v rodině, ani v domácnosti jazykem mateřským. Protokolárním výsledkem manželky st-lovy u městské rady v Brně dne 5. května 1931 bylo zjištěno, že v rodině mluví st-l též česky, t. j. mateřským jazykem. Nelze tudíž, byť i st-l ovládal jazyk německý, zapsati jinou národnost než tu, pro kterou svědčí mateřský jazyk, t. j. národnost čsl., poněvadž podmínky pro zápis jiné národnosti stanovené výše cit. ustanovením nejsou splněny. Pokud se týče zápisu národnosti dětí Karla a Leopolda jest podotknouti, že jsou národnosti čsl., poněvadž ve smyslu ustanovení § 21 odst. 3 vl. nař. č. 86/1930 Sb. sledují v národnosti st-le.

Předmětem stížnosti na toto rozhodnutí podané je spor o určení národnosti st-le a jeho dětí při druhém sčítání lidu, provedeném v r. 1930. Je proto spor posouditi podle ustanovení zák. ze 17. března 1927 č. 47 Sb., jehož § 7 byl zrušen zák. z 8. dubna 1920 č. 256 Sb. o sčítání lidu, čímž pozbylo účinnosti i nař. vlády z 30. října 1920 č. 592 Sb., vydané na provedení tohoto zákona.

V § 2 cit. zák. č. 47/1927 Sb. se stanoví, že vláda určí nařízením den sčítání a skutečnosti, které mají býti při sčítání lidu zjišťovány, jak má býti toto sčítání prováděno, a které soupisy mají s ním býti spojeny. Příslušné vl. nař. z 26. června 1930 č. 86 Sb. o sčítání lidu v roce 1930 stanoví pak v § 21 odst. 1, že národnost se zapisuje zpravidla podle ma-

teřského jazyka. Jinou národnost, než pro kterou svědčí mateřský jazyk, lze zapsati jen tehdy, jestliže sčítaná osoba nemluví mateřským jazykem ani ve své rodině, ani v domácnosti a úplně ovládá řeč oné národnosti. Opíraje se o toto ustanovení, založil žal. úřad svůj závěr o čl. národnosti st-le na zjištění, že st-lův mateřský jazyk je čl., poněvadž jeho otec pocházel z N. na Moravě, uměl dobře česky a mluvil i se st-lem česky, byl tudíž národnosti české. Pro výjimečné ustanovení věty druhé cit. ustanovení § 21 vl. nař. č. 86/1930 Sb. neshledal žal. úřad skutkových předpokladů, poněvadž bylo zjištěno, že st-l mluví v rodině svým mateřským jazykem.

Proti zjištění čl. národnosti st-le podle jeho mateřského jazyka namítá stížnost, že otec i matka st-lovi byli více německé národnosti a vychovali st-le německy, matka st-lova že mluví jen velmi špatně česky; se st-lem a jeho sourozenci že mluvili rodiče doma částečně česky jen proto, aby se děti naučily též česky, z čehož nelze však odvozovati, že otec st-lův byl čl. národnosti. Mateřský jazyk st-lův byl německý, neboť st-l chodil do německé školy obecné a občanské.

Námitku tu neuznal nss důvodnou, neboť žal. úřad nezaložil svůj závěr o české národnosti otce st-lova pouze na skutečnosti, že otec mluvil se st-lem česky, nýbrž i na dvou dalších skutečnostech, že totiž otec st-lův pocházel z N. na Moravě a že mluvil dobře česky, čímž úřad zřejmě chtěl naznačiti, že původ z krajiny se skoro výlučně českým obyvatelstvem a dobrá znalost českého jazyka nasvědčují české národnosti otce st-lova. Stížnost nepopírá ostatně ani správnost skutečnosti, že otec mluvil se st-lem česky, nýbrž jen vysvětluje, že se tak dělo za tím účelem, aby se st-l naučil též česky. Tím však není podvrácena logická správnost závěru žal. úřadu, opřená o uvedené tři skutečnosti, že otec st-lův byl české národnosti.

Ježto pak národnost ve smyslu kmenové příslušnosti, jejímž znakem jest podle cit. ustanovení vl. nař. č. 86/1930 Sb. mateřský jazyk, řídí se podle národnosti manželského otce, nelze za uvedeného stavu právního a skutkového uznati, že by závěr žal. úřadu, že mateřská řeč a tedy i národnost st-lova je česká, spočíval na skutkových předpokladech nesprávných nebo nenáležitě zjištěných nebo byl v rozporu s předpisy cit. právních norem.

Pokud stížnost dále poukazuje na to, že matka st-lova mluví jen špatně česky a že st-l chodil do německých škol, jde o skutečnosti pro posouzení národnosti st-le nabyté původem s hlediska cit. ustanovení § 21 odst. 1 vl. nař. č. 86/1930 nerozhodné.

Stížnost však ještě namítá, že i kdyby byl mateřským jazykem st-lovým jazyk český, pak je po názoru stížnosti nesprávným názor žal. úřadu, že otázku, smí-li někdo při sčítání lidu udati jinou národnost než onu, jež se shoduje s jeho mateřským jazykem, jest řešiti podle vl. nař. č. 86/1930 Sb., neboť otázku, které národnosti je ta která osoba, nelze při sčítání lidu řešiti podle jiných zásad než ve všech případech jiných, totiž podle rozličných objektivních znaků, z nichž možno usouditi i na změnu národnosti nabyté původem; cit. vl. nař. nemohlo v tom ohledu utvořiti nové právo. V této souvislosti dovolává se stížnost náhl. Boh. A 1952/1922 a judikatury ve věcech přijímání dětí do národních škol na Moravě podle zák. z 27. listopadu 1905 č. 4 z. z. mor. z r. 1906.

Tomuto stanovisku stížnosti nemohl nss přisvědčiti, neboť stížnost přehlíží, že zák. č. 47/1927 Sb. bylo v § 2 ponecháno vládě určití, které skutečnosti mají býti při sčítání zjišťovány a jak má býti sčítání prováděno. Bylo-li pak v § 2 vlád. nař. č. 86/1930 Sb. stanoveno, že při sčítání lidu v r. 1930 jest zjišťovati mezi jiným také národnost obyvatelstva, pak mohlo býti vl. nař. také určeno, jak jest národnost zjišťovati, což se stalo v § 21 cit. vl. nař.; v odst. 1 tohoto paragrafu se stanoví jako jediný objektivní znak národnosti mateřský jazyk; jinou národnost, než které svědčí mateřský jazyk, lze zapsati jen výjimečně za splnění předpokladů uvedených v odst. 1 větě 2. Tím je dána přesná směrnice, podle níž jest postupovati při zjišťování národnosti pro účely sčítání lidu a je tedy přípustno hleděti jen k těm momentům, jež v cit. předpisu § 21 vl. nař. jsou stanoveny jako rozhodné pro určení národnosti. Že by předpis § 21 odst. 1 vl. nař. č. 86/1930 Sb. byl v rozporu se zák. č. 47/1927 Sb., stížnost nevytýká — aspoň ne výslovně — a nss ani rozporu takového neshledal. Tím padá argumentace stížnosti dovolávající se judikatury nss-u, která jednak je založena na ustanoveních vl. nař. č. 592/1920 Sb., jehož předpis § 20 o zjišťování národnosti má obsah podstatně odlišný od nového ustanovení § 21 vl. nař. č. 86/1930 Sb., jednak se týká jiných právních materií.

Konečně st-l dovozuje, že jeho domácnost i výchova dětí jsou německé, že on i jeho manželka jsou členy německého spolku, a vysvětluje okolnost, že s dětmi mluví tu a tam česky tím, že bydlí nyní v brněnském předměstí s českou většinou a že považoval za prospěšné, aby se děti vedle svého mateřského (vychovavacího) jazyka přiučily též jazyku státnímu, z čehož po názoru st-le však nelze dovozovati, že st-l je národnosti české. Tím st-l brojí proti názoru žal. úřadu, že pro použití výjimečného ustanovení § 21 odst. 1 věty 2 vl. nař. č. 86/1930 Sb. není v daném případě skutkových předpokladů, a zastává názor, že skutkové předpoklady cit. ustanovení pro zápis jiné národnosti, než pro kterou by mohl svědčiti úřadem předpokládaný st-lův mateřský jazyk český, jsou v daném případě splněny, poněvadž st-l v rodině mluví mateřským jazykem s dětmi jen za tím účelem, aby se přiučily českému jazyku, ale v normálním styku dorozumívacím v rodině, jaký má podle stanoviska stížnosti na mysli předpis § 21 odst. 1 věty 2 cit. vl. nař., mateřským jazykem nemluví. Leč výpovědi manželky st-lovy z 5. května 1931, již se žal. úřad dovolává, bylo zjištěno, že st-l a jeho manželka mluví s dětmi hlavně německy, česky méně; že st-l při tom neužívá českého jazyka v běžném styku dorozumívacím, nýbrž — jak tvrdí stížnost — jen za účelem přiučování dětí jazyku českému, z oné výpovědi nikterak neplyne a neměl tedy žal. úřad podnětu, aby také po této stránce věc uvážil.

Č. 11.715.

Jazykové právo: Povinnost obecního úřadu obce s obyvatelstvem většinou německým (obecní vodárny) dodávati správě české školy účty za vodu v jazyce čsl.

(Nález ze dne 2. února 1935 č. 11.247/35.)